

**Ўзбекистан Республикасы
Халық билимлендириў министрлиги**

**Әжинияз атындағы
Нөкис мәмлекетлик педагогикалық
институты**

**2016-жыл «Саламат ана ҳәм бала жылы»на бағышлаған
«Илим ҳәм тәлим-тәрбия – жәмийеттиң интеллектуал айнасы»
атамасындағы Республикалық илимий
теориялық ҳәм әмелий конференция
МАТЕРИАЛЛАРЫ**

**2016 йил «Соғлом она ва бола йили»га бағишланган
«Фан ва таълим-тарбия – жамиятнинг интеллектуал кўзгуси»
мавзусидаги
Республика илмий-назарий ва амалий анжуман
МАТЕРИАЛЛАРИ**

IV бөлим

Нөкис-2016

Эргашева Д.И. Инновацион технологияларни “Электр юкламаларнинг графиклари” мавзусига қўллаш.....	114
Раджабаева Р. Мактабда дарс машғулотларида компьютер технологияларини қўллашнинг ижобий ва салбий томонлари.....	116
Рахимов Т.О., Омонов И.И. “Сигналлар ва тизимлар” фанидан сигналларни спектрларини адп matlab дастурида таҳлил қилиш.....	118
Рахимов Б.С., Исмаилов Т.К. Определение оптимальный метод приближения функций параболическими сплайнами.....	121
Рахимов Т.О. Сигналларни шакллантиришда бир каналли сигнатурали анализатордан фойдаланиб диагностика қилишни моделлаштирувчи алгоритм модулини ишлаб чиқиш.....	123
Рахимов Т.О., Аллаяров М.Р. “Электралоқа асослари” фанидан модуляция турларини АДП matlab дастурида таҳлил қилиш.....	125
Vaisova Z.O. Fizika fanini o’qitishda yangi pedogogik texnologiyalardan samarali foydalanishda hamkorlikda ishlashning ahamiyati.....	127
Raximboyeva S.S. Matematika darslarida akt yordamida tarixiy ma`lumotlardan foydalanish usullarining samarasi.....	129
Masharipova N. Informatika fanlarini o’qitishda to’garak mashg’ulotlarining ahamiyati	131
Vaisova Z. Fizika darslarida o’yinlarni tashkil etish.....	133
Эшчанов Я.Б. «Молекуляр физика» бўлимини ўрганишнинг мазмуни ва изчиллиги.....	135
Тайлақов Н.И. Аниқ фанларни ўқитишда электрон ўқув услубий мажмуалардан фойдаланиш муамммолари.....	137
У. Тайлақов Аниқ фанлар таълимида ziyonet таълим портали ресурсларидан фойдаланиш.....	138
Тўлабоева Н.Қ. Физика дарсларида интерфаол методлардан фойдаланиш.....	140
Turenliyazova A.I., Madaminov O’A. Delphi dasturlash tilida talabalar ma'lumotlar bazasini yaratish.....	141
Турениязова А.И., Каналиева Н. Информатика сабақларида криптография тарийхын ўретиў.....	142
Тлегенов Б.Н. Ижтимоий медиалардан таълим жараёнида фойдаланиш.....	143
Ш.Нысанбаев, Ж.Уразимбетов Создание клиент-серверной архитектуры в ms access при помощи Delphi.....	144
Нысанбаев Ш., Уразимбетов Ж. QR-код ҳам DELPHI.....	145
Jumamuratov A.P., Komilov A.U. Uzin sanlar ustinde arifmetikaliq amellerdi orinlaw	146
Jumamuratov A.P. Ta’lim jarayonida multimedia texnologiyalaridan foydalanish.....	148
Juginisova J.I. Informatika fanini o’qitishda «Zigzag» usulidan foydalanish.....	149
У.С.Асанова, Кенесбаев А.Ж. Тәлим процессинде заманагөй оқытыў усылларынан пайдаланыў.....	149
Асанова У.С. Кәсип-өнер колледжлери ҳам академиялық лицейлерде заманагөй педтехнологиялардан пайдаланыў.....	150
Қунназаров А., Қыдырғиязов А. Autoplay media studio 7.0 да электрон оқыўлықлар жаратыў.....	151
Qunnazarov A., Kojanova K. Ka’sip o`ner kolledjlerde informatika pa`nin oqitiwda pedagogikaliq texnologiyalardan paydalaniw.....	153
Saxanova L., Asanova U.S., Juginisova J.I. Informatika fanidan o’quvchilarda tayanch kompetensiya elementlarini shakllantirishda pedagogik texnologiyalardan foydalanish	154
Ильясова З.К., Каримбаева О. Талабаларды баҳалаўда ностандарт тест тапсырмаларынан пайдаланыў.....	155
Ильясова З.К. Педагог кадрларды таярлаўда информатика тәлиминиң мақсет ҳам ўазыйпалары.....	156

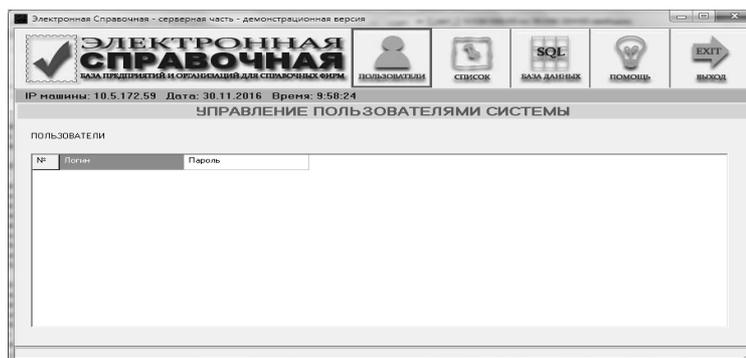

Рис.1- Программа-сервер

Рис.2 – Программа-клиент

На данный момент система стабильно работает в локальной сети, насчитывающей 20 компьютеров. При желании можно увеличить количество пользователей до 1000.

Литературы

1. Гофман В.Э., Хомоненко А.Д. Delphi. Быстрый старт. – СПб.: БХВ-Петербург, 2002.
2. Каммингс С. VBA для «чайников». – 3-е изд. / Пер. с англ. – М.: Изд-ий дом «Вильямс», 2001.
3. Культин Н.Б. Delphi в задачах и примерах. – СПб.: БХВ-Петербург, 2003.

QR-КОД ҲАМ DELPHI

Ш.Нысанбаев, Ж.Уразимбетов

**Әжинияз атындағы Нәкис мәмлекетлик педагогика институты
«Информатика оқытуы методикасы» кафедрасы**

QR-код (quick response) - бул өзиниң ишине хәр түрли мағлыұматларды (мәнзиллер, номерлер ҳәм т.б.) алыұшы штрих-кодтың таза түри. Ол қандай да бир мағлыұматты компакт шифрлағанда колланылады. Кейин бул мағлыұматты арнаұлы сканер дәстүрлер арқалы оқыұға болады (1-сүүрет).

1-сүүрет. QR-кодқа мысал

QR-кодтың жаратыұшылары – бул Япониялық Denso-Wave корпорациясы болып табылады. Японияда бул матрицалық код көплеген жерлерде қолланылады.

QR-кодқа максимал сыйыұшы белгилер саны төмендегилерден ибарат:

цифралар — 7089;

цифралар ҳәм хәриплер (латын әлиппесинде) — 4296;

екилик код — 2953 байт (демек, windows-1251 кодланыұында 2953 ке шамалас кирилл хәриплери яки utf-8 де 1450 ге шамалас кирилл хәриплери);

иероглифлер — 1817.

QR-кодтан пайдаланыў төмендеги имканиятларды береді:

- автомат түрде мағлыўматты оқыў;
- үлкен өлшемге ийе мағлыўматларды кишкене сүүретке жайластырыў;

Биз бул мақалада QR – кодты киритилген мағлыўматқа көре пайда етиўши дәстүрди Delphi орталығында пайда етиўди хәм ислетиўди көрип шығамыз. Соң киритилген мағлыўматқа тийкарланып пайда болған QR-кодты мобил телефон арқалы тексерип көрсек болады.

Дәстүрди жазыў ушын QR-кодлар менен ислеўши арнаўлы ZXingQRCreator библиотекасынан пайдаланамыз.

Дәстүрдиң қысқаша алгоритми соннан ибарат, пайдаланыўшы текст майданына қәлегенинше текст киргизеди, хәр бир текст өзгерген менен оның оң тәрәпинде усы текстке сай QR-код пайда болып турады.

Дәстүрдиң ислеў нәтийжесин 3-сүүретте көре аласыз:

3-сүүрет. Дәстүрдиң ислеў нәтийжеси.

Пайда болған QR-кодты қәлеген ат пенен сақлаўға болады.

Әдебиятлар

1. Галисеев Г.В. Программирование в среде Delphi 7. Самоучитель. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2003.
2. Митчелл К. Керман Программирование и отладка в Delphi: Учебный курс: М.; СПб.; Киев, 2003.

UZIN SANLAR ÚSTINDE ARIFMETIKALIQ ÁMELLERDI ORINLAW

A.P. Jumamuratov - oqıtıwshı, A.U. Komilov - talaba
NMPI, Informatika oqıtıw metodikası kafedrası

Programmалardı jaratıw procesinde dáslep qoyılǵ'an máseleniń sheshiw algoritminiń durıs islep shıǵ'ılıwı úlken áhimiyetke iye. Sonıń ushında algoritmlerdi dúziw hám programmanı islep shıǵ'ıw bir-biri menen tıǵ'ız baylanıslı processler esaplanadı. Informatika páninen quramalı máselelerdi programmalastrıwda kóbinese uzın sanlar menen islesiwge tuwra keledi. Biraq biz paydalanıp atırǵ'an programmalıq támiynat sheklengen boladı. Bunday mashqalalardı sheshiw ushın biz to'mendegishe jol tutıwımız múmkin. Mısalı:

Eki uzın sandı qosıw algoritmi:

```
s1,s2:string;  
a,b:array[1..100] of integer;  
len,i,c:integer;  
f1,f2:text;  
begin  
Assign(f1,'INPUT.TXT'); Reset(f1); {A  
hám B uzın sanları kiritiledi}  
Assign(f2,'OUTPUT.TXT');
```

Eki uzın sandı kóbeytiw algoritmi:

```
f1,f2:text;  
s1:string;  
b,i,c:integer;  
a:array[0..105] of integer;  
begin  
Assign(f1,'INPUT.TXT'); Reset(f1); {A  
hám B uzın sanları kiritiledi}  
Assign(f2,'OUTPUT.TXT'); ReWrite(f2);
```